

PROGRAM

KOREKCYJNO – EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJACYCH PRZEMOC DOMOWĄ

NA LATA 2026-2030

Leszno 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp
2. Podstawa prawna
3. Założenia ogólne programu
4. Cele programu
5. Organizacja programu
6. Adresaci programu
7. Nabór uczestników – kryteria i procedura
8. Reguły uczestnictwa
9. Zakładane rezultaty
10. Realizator programu
11. Źródła finansowania
12. Monitoring i ewaluacja
13. Postanowienia końcowe

1. Wstęp

Powiatowy Program Korekcyjno–Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową stanowi element lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz realizację zadań wynikających z obowiązujących przepisów prawa i krajowych programów w tym zakresie.

Program jest odpowiedzią na potrzebę zwiększenia skuteczności działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc oraz wzmocnienia ochrony osób jej doświadczających.

Celem programu jest zatrzymanie przemocy poprzez zmianę postaw i zachowań sprawców, rozwijanie umiejętności kontroli emocji, kształtowanie odpowiedzialności za własne czyny oraz budowanie kompetencji w zakresie rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.

Program ma charakter edukacyjno–korekcyjny – łączy przekazywanie wiedzy na temat mechanizmów przemocy z pracą nad zmianą przekonań, schematów myślenia i wzorców zachowań.

Uczestnictwo w programie może mieć charakter:

- dobrowolny,
- wynikający z decyzji sądu lub innych uprawnionych instytucji.

Niezależnie od formy skierowania uczestnik zobowiązany jest do aktywnego udziału oraz podejmowania działań zmierzających do trwałej zmiany swojego funkcjonowania.

Realizacja programu opiera się na współpracy instytucji pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, Policji oraz innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Nadrzędnym założeniem programu jest zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy oraz ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu.

2. Podstawa prawna

Program realizowany jest na podstawie:

1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 t.j.).
2. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163).
3. Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej przyjętego Uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (M.P. z 2023 r., poz. 1232).
4. Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Leszczyńskim na lata 2022–2026. Przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Nr LIV/315/2022 z dnia 28.07.2022 r.

3. Założenia ogólne programu

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową ma charakter profilaktyczno-interwencyjny i stanowi jedno

podstawowych narzędzi oddziaływania wobec sprawców przemocy w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Jego realizacja opiera się na podejściu integrującym oddziaływania edukacyjne, psychologiczne i elementy pracy terapeutycznej.

Punktem wyjścia programu jest założenie, że przemoc nie jest jedynie efektem chwilowej utraty kontroli, lecz wynika z utrwalonych wzorców zachowań, przekonań oraz sposobów reagowania na emocje i sytuacje konfliktowe. Wzorce te mogą być modyfikowane poprzez systematyczną pracę, refleksję oraz nabywanie nowych umiejętności społecznych.

Kluczowym elementem programu jest przyjęcie przez uczestnika odpowiedzialności za własne zachowania. Program jednoznacznie odrzuca usprawiedliwianie przemocy czynnikami zewnętrznymi (np. zachowaniem partnera, stresem, używkami) i koncentruje się na uświadomieniu, że przemoc jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność.

Program nie pełni funkcji terapii uzależnień ani leczenia zaburzeń psychicznych, jednak uwzględnia współwystępowanie tych problemów i – w razie potrzeby – zakłada konieczność równoległego korzystania przez uczestnika z innych form specjalistycznej pomocy.

Ważnym założeniem programu jest również:

- rozwijanie świadomości emocjonalnej uczestników, w tym rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych i ich wpływu na zachowanie,
- identyfikowanie tzw. wyzwalaczy przemocy (czynników prowadzących do eskalacji agresji),
- nauka konstruktywnych sposobów radzenia sobie z napięciem, frustracją i konfliktem,
- rozwijanie empatii wobec osób doświadczających przemocy,
- kształtowanie postaw opartych na szacunku, równości i odpowiedzialności w relacjach interpersonalnych.

Program zakłada pracę zarówno w formie grupowej, jak i – w razie potrzeby – indywidualnej. Praca grupowa umożliwia konfrontację przekonań, uczenie się poprzez doświadczenie innych uczestników oraz rozwijanie umiejętności społecznych w bezpiecznych warunkach. Konsultacje indywidualne pozwalają natomiast na pogłębienie diagnozy i dostosowanie oddziaływań do potrzeb konkretnej osoby.

Istotnym elementem programu jest także komponent edukacyjny, obejmujący wiedzę na temat:

- mechanizmów przemocy (w tym cyklu przemocy),
- form przemocy i ich skutków,
- wpływu przemocy na rozwój dzieci i funkcjonowanie rodziny,
- konsekwencji prawnych stosowania przemocy.

Program zakłada systematyczną ocenę postępów uczestników oraz monitorowanie ich zaangażowania, co umożliwi bieżące dostosowywanie metod pracy. Działania te prowadzone są z uwzględnieniem nadrzędnego celu, jakim jest zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.

Podsumowując, główne założenia programu obejmują:

1. Odpowiedzialność sprawcy za stosowaną przemoc.
2. Możliwość zmiany zachowań poprzez edukację i trening umiejętności.
3. Konieczność pracy nad przekonaniem i schematami myślenia.
4. Rozwijanie kompetencji emocjonalnych i społecznych.
5. Profilaktykę powrotu do zachowań przemocowych.
6. Współpracę międzyinstytucjonalną na rzecz bezpieczeństwa rodziny.

4. Cele programu

Cel główny

Zmiana postaw i zachowań osób stosujących przemoc domową poprzez zwiększenie odpowiedzialności, rozwój umiejętności kontroli emocji oraz nabycie konstruktywnych sposobów rozwiązywania konfliktów.

Cele szczegółowe

1. Uświadomienie mechanizmów przemocy i jej skutków.
2. Zwiększenie odpowiedzialności za własne zachowania.
3. Nauka rozpoznawania sygnałów eskalacji agresji.
4. Rozwijanie komunikacji bez przemocy.
5. Nauka radzenia sobie z gniewem i stresem.
6. Zmiana przekonań usprawiedliwiających przemoc.
7. Wzmocnienie motywacji do trwałej zmiany.

5. Organizacja programu

- **Czas trwania:** 60 godzin dydaktycznych (w tym diagnoza wstępna i ewaluacja końcowa)
- **Forma:** zajęcia grupowe + konsultacje indywidualne

- **Liczebność grupy:** 8–10 osób

6. Adresaci programu

Adresatami programu korekcyjno–edukacyjnego są osoby dorosłe, które stosują przemoc domową wobec członków rodziny lub osób pozostających z nimi w bliskich relacjach interpersonalnych. Program skierowany jest zarówno do mężczyzn, jak i kobiet, niezależnie od ich statusu społecznego, sytuacji zawodowej czy poziomu wykształcenia.

Uczestnikami programu mogą być osoby stosujące różne formy przemocy, w szczególności:

- przemoc fizyczną (np. bicie, szarpanie, popychanie),
- przemoc psychiczną (np. wyzwiska, poniżanie, groźby, kontrolowanie),
- przemoc ekonomiczną (np. ograniczanie dostępu do środków finansowych),
- przemoc seksualną,
- zaniedbanie lub inne formy naruszania godności i bezpieczeństwa bliskich.

Do programu mogą zostać zakwalifikowane osoby:

- skierowane przez sąd, prokuraturę, kuratora sądowego lub inne instytucje w ramach obowiązku uczestnictwa,
- objęte procedurą „Niebieskie Karty” i wskazane przez zespół interdyscyplinarny lub grupę diagnostyczno–pomocową,
- zgłaszające się dobrowolnie z własnej inicjatywy.

Adresaci programu mogą różnić się poziomem świadomości problemu przemocy oraz motywacją do zmiany. Wśród uczestników mogą znajdować się zarówno osoby zaprzeczające stosowaniu przemocy lub ją minimalizujące, jak i osoby, które dostrzegają problem i poszukują wsparcia w jego rozwiązaniu. Program uwzględnia tę różnorodność i dostosowuje metody pracy do etapu gotowości uczestnika do zmiany.

Warunkiem udziału w programie jest:

- pełnoletniość,
- zdolność do uczestnictwa w zajęciach grupowych,
- gotowość do przestrzegania zasad programu,
- podpisanie kontraktu uczestnictwa.

Program nie jest przeznaczony dla osób:

- znajdujących się w stanie ostrego kryzysu psychicznego uniemożliwiającego udział w zajęciach,

- z poważnymi zaburzeniami psychicznymi wymagającymi leczenia specjalistycznego (do czasu jego podjęcia),
- z głębokim uzależnieniem od alkoholu lub substancji psychoaktywnych bez podjętej terapii,
- stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa uczestników lub prowadzących.

W takich przypadkach rekomendowane jest uprzednie skierowanie do odpowiednich form wsparcia (np. leczenia psychiatrycznego, terapii uzależnień), a udział w programie może nastąpić po ustabilizowaniu sytuacji.

Adresaci programu stanowią grupę zróżnicowaną pod względem doświadczeń życiowych, wzorców wyniesionych z rodziny pochodzenia oraz poziomu umiejętności społecznych. Dlatego program zakłada indywidualizację oddziaływań w ramach pracy grupowej oraz – w uzasadnionych przypadkach – wsparcie indywidualne.

Nadrzędnym celem pracy z adresatami programu jest doprowadzenie do trwałej zmiany ich funkcjonowania w relacjach interpersonalnych, w szczególności poprzez:

- zaprzestanie stosowania przemocy,
- rozwój umiejętności kontrolowania emocji,
- budowanie relacji opartych na szacunku i bezpieczeństwie,
- zwiększenie odpowiedzialności za własne decyzje i działania.

7. Nabór uczestników – kryteria i procedura

Kryteria kwalifikacyjne

Do programu kwalifikują się osoby:

1. stosujące przemoc,
2. pełnoletnie,
3. skierowane lub zgłoszone dobrowolnie,
4. deklarujące udział i podpisujące kontrakt,
5. bez przeciwwskazań do udziału.

Kryteria wykluczające

Wyklucza się osoby:

- pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych,
- z poważnymi zaburzeniami psychicznymi (do czasu leczenia),
- z nieleczonym uzależnieniem,
- odmawiające przestrzegania zasad programu.

Etapy naboru

1. Zgłoszenie lub skierowanie.
2. Diagnoza wstępna.
3. Analiza sytuacji rodzinnej.
4. Decyzja kwalifikacyjna.
5. Podpisanie kontraktu.

8. Reguły uczestnictwa

Uczestnictwo w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową odbywa się na podstawie jasno określonych zasad, których celem jest zapewnienie skuteczności oddziaływań, bezpieczeństwa wszystkich uczestników oraz zgodności realizacji programu z obowiązującymi przepisami prawa.

1. Forma uczestnictwa

Uczestnictwo w programie może mieć charakter:

- dobrowolny – na podstawie zgłoszenia własnego uczestnika,
- obligatoryjny – wynikający z decyzji sądu, prokuratora, kuratora sądowego lub innych uprawnionych instytucji.

Niezależnie od formy skierowania, uczestnik zobowiązany jest do przestrzegania wszystkich zasad obowiązujących w programie.

2. Kontrakt uczestnictwa

Warunkiem rozpoczęcia udziału w programie jest podpisanie kontraktu uczestnictwa, który określa:

- prawa i obowiązki uczestnika,
- zasady organizacyjne programu,
- konsekwencje naruszenia zasad,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od stosowania przemocy.

Podpisanie kontraktu stanowi formalne potwierdzenie gotowości uczestnika do pracy nad zmianą własnych zachowań.

3. Obowiązek uczestnictwa i frekwencja

Uczestnik zobowiązany jest do:

- systematycznego i punktualnego uczestnictwa w zajęciach,
- aktywnego udziału w sesjach grupowych i – w razie potrzeby – konsultacjach indywidualnych,
- usprawiedliwiania nieobecności.

Dopuszczalna liczba nieobecności określana jest przez realizatora programu. Jej przekroczenie może skutkować:

- skreśleniem z listy uczestników,
- uznaniem programu za nieukończony.

W przypadku uczestników skierowanych przez sąd lub inne instytucje, informacja o nieobecnościach lub przerwaniu udziału w programie może zostać przekazana podmiotowi kierującemu.

4. Aktywne uczestnictwo i zaangażowanie

Uczestnik zobowiązany jest do:

- udziału w dyskusjach i ćwiczeniach,
- wykonywania zadań między zajęciami (jeśli są przewidziane),
- podejmowania refleksji nad własnym zachowaniem,
- wdrażania poznanych umiejętności w codziennym funkcjonowaniu.

Brak zaangażowania może być podstawą do podjęcia działań dyscyplinujących.

5. Zakaz stosowania przemocy

Warunkiem uczestnictwa w programie jest zobowiązanie do powstrzymywania się od wszelkich form przemocy, w szczególności:

- fizycznej,
- psychicznej,
- ekonomicznej,
- seksualnej.

W przypadku uzyskania informacji o dalszym stosowaniu przemocy:

- prowadzący podejmują działania zgodne z obowiązującymi przepisami prawa,
- możliwe jest powiadomienie właściwych instytucji (np. sądu, policji, zespołu interdyscyplinarnego).

6. Zasady bezpieczeństwa i współzycia społecznego

W trakcie zajęć obowiązują zasady:

- wzajemnego szacunku,
- zakazu agresji słownej i fizycznej,
- zakazu gróźb, zastraszania i poniżania,
- poszanowania prawa innych uczestników do wypowiedzi.

Naruszenie zasad bezpieczeństwa może skutkować natychmiastowym usunięciem z zajęć.

7. Trzeźwość

Uczestnik zobowiązany jest do uczestnictwa w zajęciach w stanie trzeźwym.

Zakazuje się:

- uczestnictwa pod wpływem alkoholu,
- uczestnictwa pod wpływem środków psychoaktywnych.

W przypadku naruszenia tej zasady:

- uczestnik nie zostaje dopuszczony do zajęć,
- zdarzenie zostaje odnotowane w dokumentacji programu,
- mogą zostać zastosowane dalsze konsekwencje.

8. Poufność

Uczestnicy zobowiązani są do zachowania poufności w zakresie:

- danych osobowych innych uczestników,
- treści wypowiedzi i informacji ujawnionych w trakcie zajęć.

Prowadzący informują o ograniczeniach poufności, w szczególności w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia.

9. Konsekwencje naruszenia zasad

W przypadku naruszenia zasad uczestnictwa stosuje się:

1. upomnienie ustne,
2. ostrzeżenie pisemne,
3. skreślenie z programu,
4. poinformowanie instytucji kierujących.

Decyzja podejmowana jest przez realizatora programu, z uwzględnieniem charakteru naruszenia oraz bezpieczeństwa uczestników.

9. Zakładane rezultaty

W obszarze wiedzy

- znajomość mechanizmów przemocy,
- świadomość skutków i konsekwencji prawnych.

W obszarze postaw

- przyjęcie odpowiedzialności,
- rozwój empatii,
- zmiana przekonań.

W obszarze umiejętności

- kontrola emocji,
- komunikacja bez przemocy,
- rozwiązywanie konfliktów.

W obszarze zachowań

- ograniczenie lub zaprzestanie przemocy,
- zmniejszenie ryzyka recydywy.

10. Realizator programu

Realizatorem programu jest

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, odpowiedzialne za:

- organizację i nadzór,
- rekrutację,
- obsługę finansową,
- monitoring programu.

11. Źródła finansowania

Program finansowany jest ze środków budżetu państwa w formie dotacji celowej na zadania z zakresu administracji rządowej.

12. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja programu stanowią integralny element jego realizacji i służą ocenie skuteczności podejmowanych oddziaływań, stopnia realizacji założonych celów oraz wpływu programu na zmianę postaw i zachowań uczestników.

Monitoring prowadzony jest w sposób ciągły przez cały okres realizacji programu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie we współpracy z instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy domowej.

1. Cele monitoringu

Celem monitoringu jest:

- ocena efektywności programu,

- kontrola prawidłowości jego realizacji,
- analiza postępów uczestników,
- identyfikacja obszarów wymagających modyfikacji,
- zapewnienie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.

2. Zakres monitoringu

Monitoring obejmuje:

a) Aspekty organizacyjne

- liczba uczestników,
- frekwencja,
- terminowość realizacji zajęć,
- zgodność z harmonogramem.

b) Aspekty merytoryczne

- stopień realizacji celów programu,
- zmiana postaw uczestników wobec przemocy,
- rozwój umiejętności społecznych i emocjonalnych,
- poziom zaangażowania uczestników.

3. Narzędzia monitoringu

W ramach monitoringu stosowane są:

- listy obecności,
- karty uczestnictwa,
- arkusze obserwacji prowadzących,
- indywidualna dokumentacja pracy z uczestnikiem,
- ankiety ewaluacyjne (wstępne i końcowe),
- rozmowy indywidualne,
- analiza informacji od instytucji współpracujących (zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych).

4. Etapy ewaluacji

Proces ewaluacji obejmuje:

a) Diagnozę wstępną

- ocenę postaw wobec przemocy,
- poziom odpowiedzialności,
- motywację do zmiany.

b) Monitoring bieżący

- obserwację postępów uczestnika,
- analizę jego aktywności,
- ocenę przyswajania treści.

c) Ewaluację końcową

- ocenę osiągniętych rezultatów,
- analizę zmiany postaw i zachowań,
- ocenę poziomu wiedzy i umiejętności.

d) Monitoring odroczony (follow-up)

- w miarę możliwości pozyskanie informacji o funkcjonowaniu uczestnika po zakończeniu programu,
- ocena trwałości efektów.

5. Współpraca międzyinstytucjonalna

Monitoring realizowany jest we współpracy z:

- ośrodkami pomocy społecznej,
- zespołami interdyscyplinarnymi,
- sądami i kuratorami,
- Policją,
- innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Wymiana informacji odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w zakresie ochrony danych osobowych.

6. Dokumentowanie i sprawozdawczość

Z realizacji programu prowadzona jest dokumentacja obejmująca:

- przebieg zajęć,
- frekwencję uczestników,
- wyniki ewaluacji,
- wnioski z realizacji programu.

Na podstawie zgromadzonych danych sporządzane są okresowe sprawozdania, które mogą być przekazywane właściwym organom administracji publicznej.

7. Wykorzystanie wyników monitoringu

Wyniki monitoringu i ewaluacji wykorzystywane są do:

- doskonalenia programu,

- modyfikacji metod pracy,
- podnoszenia jakości oddziaływań,
- planowania kolejnych edycji programu.

13. Postanowienia końcowe

Program realizowany jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami przeciwdziałania przemocy domowej.

Dokument może podlegać aktualizacji w przypadku zmian legislacyjnych lub organizacyjnych.